

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 42. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593494608/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

Ritmesteren kom ganske ud af sig selv over den dobbelte Beskyldning, at han ved mangel paa Ædruelighed havde ruineret sin Fader. Det var første Gang, at det blev aabent sagt ham, at han ikke var afholdende, og da det ikke var blevet ham sagt af Andte, havde han formodentlig ophørt at troe sig selv, naar han tænkte det. Beskyldningen virkede paa ham med overordenlig Magt. Han sagde, han vilde vise Verden, hvilken Løgn det var, ved aldrig mere at smage nogen Slags Spiritus, og det holdt han! Med samme Lidenskab tog han sig af Faders Anliggender, og da han ikke forstod sig paa dem og blot fandt dem fortvivlede, tilbød han Fader at vilde ægte en rig Enke. Man fortalte paa Gaarden med en Slags Humor, med en sørgmodig Beundring, hvori der var Skjemt, at han var redet ud for at fric, men var kommen kjørende hjem, fordi han havde solgt sin Hest, da Frieri- et var mislykket. I de kummerfælde Minder, jeg har fra den Tid, er indblandet en mild Sorg over, at han ikke havde min Sympathi og Anerkjendelse nær, og at jeg ikke kom til at kjende ham helt, i Handling og i Smerte, og om mulig holde endnu mere af ham. Den usædvanlige Aandsanstrengelse og Sindsbevægelse i Forening med den piudselige Afholdenhed, som selv Lægen fraraadede ham, paadrog ham et Anfald af Delirium, hvoraf han ikke kom sig, og det Factum, at han, der i visse Maader, for sent, var det mest afholdende og selvopoffrende Menneske, døde en Drukkenbolts Død, bestyrkede naturligtvis Folk i den Mening, at vor Modpart havde Ret, og at der havde været et underligt Hus paa den Gaard.

Fader talte en Stund ikke til mig om sine – vore – Anliggender, ja undgik endog omhyggeligere end i sine Breve at berøre dem. For nogle Mennesker er det en Lettelse at tale om deres Sorg, for Andre bliver den endnu tungere, naar den skal helt og tydelig frem i Ord og tillige forarsage en Anden Pine. Tiidels laa det vel ogsaa i, at Fader ikke var frugtbar paa Udveie og ikke sanguinisk i sin Tro paa saadanne. Ulykken blev ham derfor mere en Tilskikkelse, en Vægt, der skulde bæres, end en Gjenstand for Kamp, og det, som han gjerne vilde have kæmpet og oprørt sig imod til det Yderste, den bittere Uret og Krænkelse, vilde han ikke sætte mig ind i formedelst hans dybe, skaanselfulde Kjærlighed, og rimeligvis fordi han frygtede, at jeg, skjøndt kun en femten- til sextenaars Dreng, ikke vilde være blevet passiv.

Det var jeg da ikke alligevel, men paa pinlig, utilfredsstillende

Maade, i Tankerne. Jeg følte Trykket, der hvilede over Huset, uden at vide, hvor det kom fra; jeg lagde Planer med en Intelligens, der længtes efter Lys og grov som en Muldvarp – Planer, uden at vide mod hvem og uden at kjende Midlerne til deres Udførelse. Om man end husker, at man som lille Barn har tænkt og følt Merc, end de Ældre anede, antager man dog ikke, at et andet Barn tænker og føler Mere, end hvad det siger, og jeg troede derfor, at min Søster, der var fem Aar yngre end jeg, ikke lagde Mærke til Noget; men denne hendes tause, uskyldige Uvidenhed skar mig i Sjælen. Atter bragede Huset og truede med Sammenstyrtning, og atter skulde jeg maaskee tage hende i mine Arme; men jeg var for gammel til at troe, at Moder vilde komme. Istedendfor den skønne, store Rædsel, istedenfor den gode Aand, der vilde svæve frem i Dødningsklæder, men med Kjærlighed, hang Prosaens Mur truende ud over mig. I enkelte Øieblikke gjorde selve min Søsters Taushed mig bange, og jeg ventede, at der igjen skulde komme et sælsomt, forfærdende Ord; thi Noget maatte hun jo tænke, især da hun var bleven ene, Fader havde sendt »vor Cousins« bort, fordi han ikke troede at have Ret til at holde det samme store Hus som før.

En lille Familie, der boer tilleie, har dog i sin Sorg det Trøstende, at den kan være ene, naar den vil, og ikke lade Verden speide ind; men anderledes er det paa en saadan stor Gaard, hvor Murene tale med, baade vemodig og tilskyndende, hvor midt under Ens Kummer Hænen galer glad, hvor Kvæget brøler sundt fra Stalden, hvor Hestene skulle rides tilvands, hvor Melkespandene med Messingbaand om stilles ud og lyse i Solskin ligesom i glade Dage, og hvor en hel Befolkning er paa sin Maade deltagende, nysgjerrig med nedslaaede Øine.

En Dag, da jeg var nede i Haven, kom pludselig en af Pigerne grædende ned og sagde, at »Rettens Folk var deroppe«.

Da jeg kom farende op, saae jeg Herredsfogden med Sognefogden og endnu et »Vidne« i tilsyneladende venskabelig Samtale med Fader; men Fader var ligbleg. Med Herredsfogden fulgte en fremmed Mand, en Procurator, en blond Mand med matblaae Øine og et meget roligt Ansigt. Idet jeg kom til, hørte jeg ham sige høit, men roligt: »Ja, saa vil jeg bede Hr. Justitsraaden skride til Sagen, idet jeg paa min Clients Vegne reserverer mig Alt fornødent.«

»Vi skal efter Loven først tage det, som bedst kan undværes,« sagde Herredsfogden.